

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3061/2024. (II. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.45.183/2022/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó meghatalmazással igazolt jogi képviselője (dr. Funtig Zoltán ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal élt, a Kúria Kfv.III.45.183/2022/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása, és – az Abtv. 43. §-a alapján – megsemmisítése iránt.
- [3] Az alapul szolgáló ügyben helyszíni munkaügyi ellenőrzést követően – lekérdezés nyomán – az alperesi hatóság többek között megállapította, hogy a felperesi cég a munkaviszony létesítésével kapcsolatos bejelentési kötelezettségére vonatkozó jogszabályi előírásokat nem teljesítette, mivel nem tüntette fel az adatlapon a foglalkoztatottak TAJ számát, ezért bírságot állapított meg. A felperes a határozat ellen keresettel élt, melyben arra hivatkozott, hogy az érintett munkavállalók határon túli magyar nemzetiségűek, akik TAJ számmal nem rendelkeztek. A formanyomtatvány adott rovatába csak azért írtak be számokat, hogy az ne maradjon kitöltetlenül, ugyanakkor az összes egyéb adatot hiánytalanul közölték a bejelentő lapon. Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperesi hatóság határozatát megsemmisítette. Kiemelte, hogy a hatósági eljárásban rendelkezésre állt mindhárom érintett munkavállaló határozatlan időre létesített munkaszerződése, amelyekből megállapíthatóan a felperes a három munkavállalót munkaviszony – és nem egyszerűsített foglalkoztatás – keretében foglalkoztatta. A munkaviszonyra a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) szabályai, míg az egyszerűsített foglalkoztatásra az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló 2010. évi LXXV. törvény (a továbbiakban: Eftv.) szabályai irányadóak. Az egyszerűsített foglalkoztatási jogviszonyt a munkáltató bejelentése kezeli, és a munkavállaló főszabály szerint nem lesz társadalombiztosítási ellátásra jogosult, ezzel szemben a munkaszerződéssel rendelkező személyek esetében a biztosítási jogviszony kezdete a társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről szóló 2019. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 6. § (1) bekezdés a) pontja alapján a munkaviszony létrejöttének napja. Az elsőfokú bíróság érvelése szerint életszerűtlen, hogy egy meglévő határozatlan idejű munkaszerződés birtokában a felek a TAJ kártyát kiállító közigazgatási hatóság eljárási határidejétől tegyék függővé a foglalkoztatás megkezdését. Köztudomású az építőiparban megmutatkozó munkaerőpiaci helyzet, erre tekintettel nemzetgazdasági érdek, hogy a munkaszerződéssel rendelkező munkavállalók mihamarabb megkezdjék munkavégzésüket. Mindezek alapján az első fokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a felperesi cég a bejelentési kötelezettségének eleget tett, a még nem létező TAJ szám hiánya a bejelentést nem akadályozhatta meg. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 88. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel megsemmisítette az alperes határozatát, és mivel az hivatalból indított eljárás során született, a megsemmisítés folytán új eljárást nem tartott szükségesnek elrendelni.
- [4] Az alperesi hatóság felülvizsgálati kérelemmel élt, melyben utalt arra, hogy a feltárt tényállásban érdemi vitás kérdés nem mutatkozott. A probléma egyedül a TAJ számok bejelentésének kérdése, azaz az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) 1. számú mellékletének 3. pontja volt. Az elsőfokú bíróság azonban a Kp. 78. § (2) bekezdésének megsértésével, téves jogértelmezés alapján jutott arra a következtetésre, hogy a felperes eleget tett a jogszabályban előírt bejelentési kötelezettségének. Az alperes utalt arra a közel 20 éve kialakított – kúriai döntésekkel alátámasztott – hatósági jogalkalmazási gyakorlatra, amely szerint szabályos bejelentésnek kizárólag a helyes adatokkal történő bejelentés fogadható el, annak hiányában a bejelentés megtörténte sem állapítható meg. Az alperes álláspontja szerint az Art. 1. számú melléklete – a jogerős ítéletében foglaltakkal ellentétben – kógens rendelkezésként rögzíti a bejelentéssel érintett adatok körét, amelyek között a munkavállaló TAJ száma is szerepel. Az idézett bírósági döntések alapján a munkáltató bejelentése nem felelt

meg az Art. követelményeinek. Az alperes hangsúlyozta, hogy a TAJ szám – ugyanúgy, mint az adószám vagy az adóazonosító jel – olyan adat, amelynek elírása, hibás megjelölése nem teszi beazonosíthatóvá a bejelenteni kívánt személyt, ezért ennek téves feltüntetése a bejelentést érvénytelenné teszi, annak megtörténte erre figyelemmel nem állapítható meg. Jelen esetben nem egy apró adminisztrációs hibáról vagy elírásról volt szó, hiszen a felperes szándékosan adott meg egyrészt teljesen érvénytelen, másrészt más személyhez tartozó TAJ számot a bejelentésében. Ez utóbbi különösen aggályos, mivel az egyben egy másik, létező személy TAJ száma.

- [5] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme az ítélet hatályában fenntartására irányult és a keresetlevélhez csatolt ügyvédi megbízási szerződés alapján 194 000 forint, az általános forgalmi adót (áfát) is tartalmazó perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A felperesi álláspont szerint a TAJ szám hibás közlése nem teszi beazonosíthatatlanná a bejelenteni kívánt személyt, hiszen mindazon személyes adat szerepel a bejelentésben, amely alapján a beazonosítás elvégezhető. Szerinte az Art. 1. számú mellékletének 3. pontja elfogadja az olyan személy foglalkoztatásának bejelentését is, aki nem rendelkezik adóazonosító jellel, amiből az következik, hogy az adóazonosító jellel nem rendelkező személy sem beazonosíthatatlan a NAV számára. Ezen túlmenően vitatta az egyik személy foglalkoztatási jogviszonyának jellegét.
- [6] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára hivatkozással, a joggyakorlat egységének, illetve tovább fejlesztésének biztosítása érdekében fogadta be. Rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság által bizonyítás eredményeképp megállapított tényállást maga az alperes sem vitatta, csak annak jogi értékelését tartotta jogsértőnek. Az elsőfokú bíróság ugyanis azt a tényt, hogy a felperes a munkavállalók TAJ számát nem jelentette be, akként értékelte, hogy a felperes ezzel együtt is teljesítette az Art. 1. melléklet 3. pont 3. 1. alpontjában rögzített bejelentési kötelezettségét. Az elsőfokú bíróság ezen értelmezése azonban nem felel meg a munkáltató bejelentési kötelezettségét szabályozó rendelkezéseknek. Az Art. 16. § (1) bekezdése alapján kötelezően alkalmazandó 1. melléklet 3. pont 3. 1. alpontja ugyanis konkrét, taxatív felsorolást tartalmaz arról, hogy milyen adatokat kell tartalmaznia a foglalkoztatást megelőző munkáltatói bejelentésnek. A melléklet szerint ezek közül egyedül az adóazonosító jel hiányát lehet kiváltani további azonosító adatok megadásával, de e szabály nem terjeszthető ki a TAJ szám hiányára. Az elsőfokú bíróság tévesen értékelte saját értelmezése alátámasztásaként a NAV honlapján elhelyezett tájékoztatót, mivel aszerint is egyértelmű, hogy a TAJ szám feltüntetése nélkül beadott TI 041 jelű adatlap hibásnak minősül. Ezt erősíti az a tény is, hogy az adóhatóság az alperes megkeresésére azt a választ adta, hogy a bejelentéseket hibás TAJ szám miatt nem dolgozták fel. Felidézte, hogy amint azt a Kúria az Mfv.III.10.517/2017/3. számú határozatában már kifejtette, a bejelentési kötelezettségének a munkáltató akkor tesz eleget, ha a kötelezően bejelentendő adatokat jól és határidőben megadja.
- [7] Jelen esetben a felperes valóban igyekezett eleget tenni a jogszabályból adódó kötelezettségének, és a foglalkoztatás megkezdése előtt bejelenteni a három munkavállaló foglalkoztatását, azonban erre az egyik szükséges adat hiányában teljes körűen mégsem került sor. A TAJ szám – egyebek mellett – azért is szükséges, hogy a befizetett egészségügyi járulék a megfelelő biztosított személy jogviszonyához kapcsolódjon. Ennek teljesítése érdekében olyan személy részére TAJ számmal valamely okból nem rendelkezik, még a foglalkoztatás megkezdése előtt gondoskodni kell a TAJ szám igényléséről. Az elsőfokú bíróság tévesen hagyta figyelmen kívül a Kúria által a bejelentési kötelezettség megsértése körében hozott Mfv.III.10.517/2017/3. számú határozatában kifejtetteket, és az Art. 1. melléklet 3. pont 3. 1. alpontjával ellentétesen foglalt állást akkor, amikor a felperes bejelentési kötelezettségét a TAJ számok hiányában is teljesítettnek fogadta el. A Kúria mindezekre tekintettel a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős ítéletet az ügy érdemére kiható jogszabálysértés miatt a Kp.121. § (1) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az ügyben eljáró elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.
- [8] Az indítványozó ezt követően a Kúria végzése ellen alkotmányjogi panasszal élt. Hiánypótlás keretében kiegészített beadványa szerint a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott végzése sérti az egyenlő bánásmód követelményét (Alaptörvény XV. cikke), a vállalkozáshoz való jogot [XII. cikk (1) bekezdése együtt értelmezve M) cikk (1) bekezdésével], a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jogot [XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése], az Alaptörvény 28. cikkét, valamint az ad malam partem visszaható hatályú jogértelmezés révén a jogbiztonságot [B) cikk (1) bekezdés].
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [10] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírósági döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb dön-

tés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [11] Az indítványozó a sérelmezett végzést illetően az ügyben alperes, így az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontja értelmében érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz tekintetében indítványozói jogosultsággal rendelkezik, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz a Kúria felülvizsgálati jogkörben hozott hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító végzése ellen irányult. Az Alkotmánybíróság Ügyrendje értelmében a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott határozata alkotmányjogi panasszal az általános szabályok szerint önállóan is támadható. Ilyen esetben az Alkotmánybíróság a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban hozott nem érdemi döntésén keresztül csak akkor vizsgálja az alapügyben hozott bírói döntést, ha a Kúria az alkotmányjogi panaszban sérelmezett, nem érdemi döntését mérlegelési jogkörben hozta meg [Ügyrend 32. § (5) bekezdése].
- [13] Abban az esetben azonban, ha a Kúria felülvizsgálati jogkörben hozott határozatával a támadott bírósági döntést hatályon kívül helyezi és új eljárás lefolytatását rendeli el, nincs helye alkotmányjogi panasznak, arra tekintettel, hogy az eljárás még folyamatban van. Ez alóli kivétel, ha tartalma alapján – a Kúria kötelező utasítása miatt – a határozat az eljárást lezáró döntésnek minősül [Ügyrend 32. § (6) bekezdés]. Az alkotmányjogi panaszban sérelmezett végzésben a Kúria – amellet, hogy döntött a formanyomtatvány valótlan adattal kitöltése egyes következményeiről – az elsőfokú bíróságnak azt is előírta, hogy vizsgálnia kell a felperes által az Fftv. 10. § (2) bekezdésében megjelölt jogsértés megvalósulását, és ezzel együtt kell döntenie a felperes kereseti kérelméről. Vagyis a Kúria végzése a jogsértést illetően további vizsgálódást írt elő. Az Alkotmánybíróság észlelte azt is, hogy Fftv. 10. §-a 2023. december 30-tól kiegészült azzal, hogy mikor nem alkalmazható az Fftv. 10. § (1) vagy (2) bekezdésben foglalt intézkedés; eszerint az intézkedés nem alkalmazható, ha a foglalkoztató a TAJ számmal nem rendelkező foglalkoztatott részére a foglalkoztatás megkezdése előtt kérte a TAJ szám kiadását a székhelye szerint illetékes egészségbiztosítási pénztári feladatkörében eljáró kormányhivaltól, valamint a TAJ számot az adatképzésről kapott értesítéstől számított nyolc napon belül az adóhatóságnak bejelentette. Ezekre a körülményekre tekintettel nem állapítható meg, hogy az Ügyrend 32. § (6) bekezdésében szereplő kivételes eset a jelen ügyben kétséget kizáróan fennállna, és az új eljárásra utasító végzés a jelen esetben eljárást lezáró döntésnek minősülne az Ügyrend alkalmazásában.
- [14] 3. Tekintettel arra, hogy jelen ügyben a bírósági eljárás még folyamatban van az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontjára és 32. § (6) bekezdésére figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

Budapest, 2024. február 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1016/2023.

